

Sygn. akt *I ACa 666/18*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **SSA Jerzy Geisler**

Sędziowie: **SSA Piotr Górecki /spr./**

SSO /del./ Maciej Agaciński

Protokolant: **st. sekr. sąd. Agnieszka Paulus**

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2019 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. G.**

przeciwko (...) **Spółce Akcyjnej w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 6 marca 2018 r. sygn. akt I C 630/14

1. zmienia zaskarżony wyrok:

a) **w punkcie 1 w ten sposób, że zasądzoną tam kwotę 100.000 zł podwyższa do kwoty 150.000 zł (sto pięćdziesiąt tysięcy złotych),**

b) **w punkcie 7 w ten tylko sposób, że stosunek rozdzielenia kosztów postępowania określa na: 30% na powoda oraz 70% na pozwanego;**

2. w pozostałym zakresie apelację oddala;

3. zasądza od pozwanego na rzecz powoda 6.600 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Maciej Agaciński Jerzy Geisler Piotr Górecki

Sygn. akt IA Ca 666/18

UZASADNIENIE

Powód J. G. wniósł przeciwko pozwanemu (...) S.A. w W. o zasądzenie:

- kwoty 235.097,16 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 100.000 zł od dnia 10 kwietnia 2013 r. do dnia zapłaty, a od kwoty 135 097,16 zł od dnia doręczenia pozwanemu pozwu do dnia zapłaty,

- skapitalizowanych odsetek ustawowych w wysokości 5.385,21 zł liczonych od kwoty 112.000 zł od dnia 8 kwietnia 2013 r. do dnia 20 sierpnia 2013 r. wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,

- kwoty 8.917,63 zł tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty,

- ustalenia odpowiedzialności pozwanego za szkodę mogącą powstać w przyszłości w związku z opisanym w pozwie wypadkiem oraz

- kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie na jego rzecz od powoda zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pismem z dnia 20 kwietnia 2015 r. powód rozszerzył powództwo o kwotę 5.094,37 zł tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 4.238,96 zł od dnia 9 września 2014 r. do dnia zapłaty, od kwoty 444,44 zł od dnia 16 grudnia 2016 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 410,97 zł od dnia następnego po upływie 30 dni od dnia doręczenia pozwanemu pisma do dnia zapłaty.

Wyrokiem z dnia 6 marca 2018 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu:

1) zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 10 kwietnia 2013 r. do dnia zapłaty,

2) zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5.385,21 zł tytułem skapitalizowanych odsetek od kwoty 112.000 zł za okres od dnia 8 kwietnia 2013 r. do dnia 20 sierpnia 2013 r. z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 27 lutego 2014 r. do dnia zapłaty,

3) zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 14055,97 zł tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwot:

- 8.875,49 zł od dnia 8 maja 2014 r. do dnia zapłaty,

- 4.727,65 zł od dnia 9 września 2014 r. do dnia zapłaty,

- 290,85 zł od dnia 16 grudnia 2014 r.,

- 161,98 zł od dnia 31 maja 2015 r. do dnia zapłaty ,

4) ustalił, że pozwany będzie ponosić odpowiedzialność za dalsze, mogące w przyszłości wystąpić skutki wypadku z dnia 29 listopada 2012 r., któremu uległ powód,

5) w pozostałym zakresie powództwo oddalił,

6) opłatę ostateczną od roszczenia o ustalenie określił na kwotę 1000 zł,

7) kosztami postępowania obciążył strony po połowie pozostawiając szczegółowe ich wyliczenie referendarzowi sądowemu po uprawomocnieniu się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie (sygn. akt IC 630/14).

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

J. G. był przez wiele lat zatrudniony w H. (...) w P. jako spawacz. W dniu 29 listopada 2012 r. powód wykonywał swoje obowiązki służbowe spawając rurę. W trakcie wykonywania tzw. podpawki nastąpiło nagle rozerwanie spoiny oraz wszystkich spoiw wykonywanych podczas zwijania rury. W wyniku tego rura otworzyła się i doszło do rozwarcia szczępionych końców, co spowodowało oderwanie się rury od kostek stalowych, na których była ona ustawiona. W trakcie wykonywania spawania głowa i ręce powoda znajdowały się wewnątrz rury. To między innymi spowodowało to, iż spadający i obracający się wokół osi element zaczepił szyję powoda, powodując ranę od szyi aż do ucha po jego prawej stronie. W wyniku tego uderzenia powód upadł na posadzkę. Wówczas to uchwyt spawalniczy, z którego nadal wysuwał się drut spawalniczy upadł tuż obok powoda, zaczął owijać się wokół lewej ręki powoda powodując oparzenia.

Na miejsce wypadku została wezwana karetka pogotowienia i powód został przewieziony do szpitala (...) w P., gdzie opracowano chirurgicznie rany oraz wykonano TK głowy i szyi, a następnie przewieziono go na Oddział Intensywnej (...) ((...)). Bezpośrednio po przewiezieniu powoda do szpitala rozpoznano u niego następujące obrażenia: wieloodłamowe złamanie podstawy czaszki z wyciekami płynu mózgowo rdzeniowego z przewodu słuchowego prawego, stłuczenie mózgu, złamanie żebra 6 i 7 po stronie lewej, stłuczenie wątroby oraz płuca lewego, uszkodzenie prawego nerwu twarzowego, otwartą ranę powłok głowy i szyi, ranę szarpaną powłok głowy i szyi po stronie prawej, uraz ślinianki przyusznej prawej, złamanie piramidy kości skroniowej prawej. W wyniku zastosowanego leczenia, w tym wentylacją mechaniczną katecholaminami, lekami przeciwozrętkowymi diuretycznymi, przetoczeniami (...) zgodnymi grupowo, żywieniem enteralnym i parenteralnym, antybiotykami, uzyskano u powoda wyrównanie krążeniowo oddechowe oraz powrót świadomości. W 10 dobie pobytu w szpitalu powoda ekstubowano i pozostawiono na tlenoterapii biernej. W 13 dobie przekazano go na oddział chirurgiczny w celu dalszego leczenia.

Powód przebywał w szpitalu od 29 listopada do 21 grudnia 2012 r. W dniu 7 stycznia 2013 r. został przyjęty na oddział Szpitala (...) w P., gdzie był poddany dalszej diagnozie oraz leczeniu. Oprócz wcześniej stwierdzonych urazów rozpoznano u niego jeszcze znaczne pogorszenie słuchu, szum w uchu, niedowład prawego nerwu twarzowego VII, marszczenie czoła i domykanie oka z wysiłkiem, asymetrię ust, wyciek z ucha prawego treści ropnej,

W dniu 3 września 2013 r. przeprowadzono u powoda badanie tomografem komputerowym piramidy kości skroniowych, stwierdzając w opisie w szczególności po stronie prawej widoczne ukośne złamanie piramidy kości skroniowej, przechodzące przez jamę bębenkową i zachyłek nadbębenkowy bezpowietrzny, wypełniony masami tkankowymi lub krwią, bezpowietrzne komórki sutkowe piramidy oraz wyrostka sutkowego oraz wzmożoną sklerotyzację struktur kostnych. Specjalista otolaryngolog polecił powodowi przyjmowanie leku B., wskazanego w leczeniu choroby M.'a. Powód został też skierowany do Kliniki (...) w P. z podejrzeniem kanaliculitazy, w tym również z rozpoznaniem głuchoty ucha prawego i szumu ucha prawego.

W dniu 7 października 2013 r. został przyjęty do Zakładu (...) z rozpoznaniem zespołu bólowego kręgosłupa lędźwiowego na tle zmian dyskopatycznych, podejrzeniem zmian zwyrodnieniowych stawów biodrowych. W placówce tej powód przebywał do 31 października 2013 r. W trakcie pobytu powoda w tej placówce leczniczej dniu 22 października 2013 r. stwierdzono, iż jest on niezdolny do pracy i nie rokuje wyleczenia oraz, że występują u niego zaburzenia nastroju o podłożu zmian organicznych.

Następnie, 16 grudnia 2013 r. powód trafił do szpitala (...) w P. z powodu nawracających infekcji dróg moczowych i przebywał w nim do 23 grudnia 2013 r. W informacji o stanie zdrowia powoda wskazano, że pojawił się u niego wskaźnik organicznego uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego, że proces uczenia się nowych treści i odtwarzania wyuczonego materiału jest utrudniony i że nastąpiło u niego zmniejszenie pojemności pamięci świeżej słuchowej oraz nasiliły się objawy nerwicy depresyjnej.

W dniu 10 lutego 2014 r. powód został przyjęty do Szpitala (...) w P., gdzie przebywał przez okres niecałych dwóch tygodni, z rozpoznaniem stanu po urazie czaszkowo – mózgowym z uszkodzeniem ucha wewnętrznego, środkowego, zewnętrznego po prawej stronie, głuchoty odbiorczej ucha prawego, niedowładu kanałowego ucha prawego i zaburzeń odruchów przedsionkowo - rdzeniowych okoruchowych, zaburzeń smaku, porażenia gałązki

dolnej nerwu twarzowego. W epikryzie wskazano ponadto, że u powoda doszło do trwałej głuchoty prawostronnej, zaburzeń równowagi o charakterze niedowładu kanałowego oraz zaburzeń równowagi mających podłoże ośrodkowe.

Wypadek powoda zakwalifikowany został jako wypadek przy pracy. Przeprowadzone postępowanie powypadkowe pozwoliło na ustalenie, że bezpośrednią przyczyną wypadku było rozerwanie się szwów głównego szwa rury teleskopowej podczas procesu ręcznego spawania, co doprowadziło do zerwania zabezpieczeń i upadku rury z podpór na posadzkę. Poza tym pośrednimi przyczynami wypadku były: dostarczenie niewłaściwej dokumentacji na stanowisko pracy, wykonywanie prac związanych ze spawaniem rur teleskopowych bez odpowiednich przyrządów, pozwalających na ograniczenie lub wyeliminowanie zagrożenia, niewłaściwe przygotowanie i nadzorowanie przez służby technologiczne – tj. postępowanie niezgodne z zasadami określonymi w procedurze P-8C obligującej wyznaczonego technologa, odpowiedzialnego za realizację zlecenia, dla którego brak jest dokumentacji technologicznej do bezpośrednio nadzoru.

Zespół powypadkowy ustalił nieprzestrzeżenie przez pracodawcę przepisów prawa pracy. Nie zostały stwierdzone uchybienia po stronie powoda.

W chwili wypadku zakład pracy powoda posiadał ważną polisę ubezpieczeniową w pozwanym zakładzie ubezpieczeń. Górna granica odpowiedzialności pozwanego za szkody wyrządzone pracownikom ubezpieczonego w okresie ubezpieczenia od 1 stycznia 2012 r. do 31 grudnia 2012 r. wynosiła 2.000.000 zł.

Pismem z dnia 20 lutego 2013 r. powód wezwał zakład pracy do wskazania towarzystwa ubezpieczeniowego, w którym (...) P. posiadał ubezpieczenie OC oraz numeru polisy. Po przekazaniu przez zakład pracy żądanej informacji, pismem z dnia 4 marca 2013 r. powód zgłosił szkodę pozwanemu i wniósł o wypłatę kwoty 250.000 zł tytułem zadośćuczynienia. Domagał się także skierowania go na wstępną komisję lekarską i doręczenia kopii polisy wraz z ogólnymi warunkami ubezpieczenia.

Decyzją z dnia 3 kwietnia 2013 r. pozwany przyznał powodowi kwotę 38.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Jednocześnie pozwany poinformował powoda, że ostateczne rozpoznanie roszczeń będzie możliwe po przeprowadzeniu końcowego badania, którego termin zostanie ustalony w późniejszym czasie.

Pismem z dnia 30 kwietnia 2013 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty odszkodowania w łącznej kwocie 15.168,74 zł, na którą to kwotę składały się poniesione przez niego do tej pory koszty rehabilitacji, zakupu leków, koszty parkowania, koszty pozyskania dokumentacji medycznej, koszty dojazdu do placówek medycznych oraz koszty związane z opieką osób trzecich.

Decyzją z dnia 9 sierpnia 2013 r. pozwany przyznał powodowi ostatecznie łączną kwotę 158.316,32 zł na którą składały się: 150.000 zł z tytułu zadośćuczynienia (w tym 38 000 zł wypłacone na mocy decyzji z dnia 3 kwietnia 2013 r.), 766,32 zł z tytułu poniesionych kosztów leczenia na podstawie faktur i rachunków, 850 zł z tytułu kosztów przejazdu do placówek medycznych, 6.650 zł z tytułu zwrotu kosztów opieki, 35 zł z tytułu zwrotu kosztów uzyskania dokumentacji medycznej zgodnie z fakturą oraz 15 zł z tytułu kosztów parkingu na podstawie biletów.

Orzeczeniem z dnia 27 maja 2013 r. (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności w P. zaliczył powoda do osób z umiarkowanym zespołem niepełnosprawności z przyczyn neurologicznych, uznał go za niezdolnego do pracy i stwierdził konieczność korzystania ze środowiskowego systemu wsparcia samodzielnej egzystencji (np. korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych, rehabilitacyjnych, świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej). Nie została stwierdzona konieczność stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Orzeczeniami Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 19 czerwca 2013 r. uznano powoda za osobę niezdolną do pracy, kwalifikującą się do przyznania świadczenia rehabilitacyjnego, i określono, że wypadek spowodował u niego 90 % stałego uszczerbku na zdrowiu. Na podstawie powyższych orzeczeń, ZUS II Oddział w P., decyzją z dnia 10 lipca 2013 przyznał J. G. jednorazowe odszkodowanie z tytułu wypadku w wysokości odpowiadającej 90 % stałego uszczerbku

na zdrowiu w kwocie 63 360 zł (704,00 zł. za jeden procent orzeczonego uszczerbku na zdrowiu). W dniu 27 listopada 2015 roku Lekarz Orzecznika ZUS stwierdził, iż powód jest całkowicie niezdolny do pracy do dnia 30 listopada 2018 r.

W związku z obrażeniami doznanymi w wyniku wypadku powód wymagał opieki osób trzecich w zwykłych czynnościach życia domowego (np. w związku z kąpaniem, ubieraniem, wchodzeniem po schodach, przygotowywaniem posiłków, chodzeniem do lekarza, do aptek czy w związku z zakupami). Przez okres 3 miesięcy czas pomocy wynosił ok. 8 godzin dziennie, a przez kolejnych 6 miesięcy – ok. 4 godziny dziennie, tj. łącznie 1 440 godzin. Według M. (...) w P. koszt za 1 godzinę usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania w 2013 roku wynosił 11,11 zł. Pozwany przyznał powodowi kwotę 6 650 zł z tytułu kosztów opieki.

Powód, kiedy przebywał w szpitalu był odwiedzany przez członków swojej rodziny. Samochód marki T. (stanowiący własność powoda) posiada pojemność silnika 1 400 m³, średnie spalanie paliwa to 7 l/ 100km, uśredniony koszt 1 litra paliwa wynosił 5,50 zł. Odległość między szpitalem, w którym przebywał powód, a jego miejscem zamieszkania (miejscem zamieszkania jego rodziny – ul. (...) w P.) wynosiła 27,5 km w jedną stronę, tj. 55 km w obie strony, tj. koszt dojazdu z i do szpitala wynosił 21,18 zł. W związku z pobytem powoda w szpitalu w dniach od 29 listopada 20 11 grudnia 2012 r. członkowie rodziny powoda przez 13 dni odwiedzali go 1 raz dziennie, a poniesiona kwota z tego tytułu wynosiła 275,34 zł, a w okresie od 11 grudnia 2012 r. do 21 grudnia 2012 r. powód odwiedzany był 2 razy dziennie przez okres 10 dni i koszty te wynosiły 423,60 zł, tj. łącznie 698,94 zł.

Poza tym w związku z doznanymi obrażeniami powód zmuszony był do ponoszenia kosztów dojazdu do lekarzy specjalistów:

a) do Szpitala (...) i do (...) przy ul. (...) roku (odległość 55 km w obie strony, koszt dojazdu 21,18 zł) w dniach: 2 stycznia 2013 roku, 7 i 14 maja 2013 roku, 3 września 2014 roku, (tj. 4 x 21,18 zł);

b) do Szpitala (...) w P. przy ul. (...), odległość 56,84 km w obie strony, koszt 21,88 zł) w dniach: 7 stycznia 2013 r., 14 stycznia 2013 r., 25 lutego, 5 i 12 lipca 2013 r. oraz 10 i 12 lutego 2014 r.;

c) do Szpitala (...) w P. przy ul. (...), odległość w obie strony 53 zł, koszt 20,41 zł w dniach 29 stycznia, 23 kwietnia, 14 maja, 1 i 26 lipca, 5 września, 22 października, 20 i 21 listopada, 6 , 16 i 23 grudnia 2013 roku, 20 i 21 stycznia oraz 10 lutego 2014 r.;

d) do stomatologa i okulisty w J., odległość w obie strony 10,3 km, koszt 3,97 zł – w dniach , 14 stycznia, 20 lutego, 10 maja oraz

e) do P., na ul. (...) w celu ustalenia grupy inwalidzkiej, odległość w obie strony 51,78 km, koszt 19,94 zł w dniu 27 maja 2013 r., łącznie 555,31 zł.

Koszty dojazdów rodziny oraz koszty dojazdów powoda wynosiły łącznie 1 254,25 zł, a po podwyższeniu ich o 10 % kosztów amortyzacji dało to kwotę 1 379, 67 zł. Pozwany zaś wypłacił powodowi odszkodowanie w kwocie 850 zł, zatem strata powoda nie została pokryta co do kwoty 529,67 zł.

Powód poniósł koszty leczenia – m.in. zabiegi fizjoterapii w postaci elektrostymulacji twarzy prawej strony z uwagi na uszkodzenie nerwu twarzowego oraz zakup leków na kwotę 766,32 zł., które to koszty zostały uznane przez ubezpieczyciela i kwota powyższa została powodowi wypłacona. Poza tymi wydatkami, powód w związku z leczeniem poniósł jeszcze inne koszty związane z kupnem leków, badaniem RTG stawu barkowego i łokciowego, elektrostymulacją oraz uzyskaniem dokumentacji medycznej w łącznej kwocie 595,82 zł, które nie zostały zwrócone przez pozwanego. W/w kwota obejmowała następujące kwoty częściowe na które zostały przedstawione przez powoda w toku niniejszego postępowania stosowne rachunki oraz faktury: 60 zł, 80,10 zł, 36,85 zł, 26,90 zł, 25,50 zł, 64,31 zł, 34,61 zł, 14,43 zł, 54,15 zł, 90 zł, 15,72 zł, 54,15 zł, 21 zł, 18,10 zł – zakup tranu. Nadto, powód zakupił leki związane z leczeniem urazów i schorzeń powypadkowych oraz zakupił aparat słuchowy (na dowód czego przedstawił stosowne rachunki oraz faktury), o zwrot których wystąpił do ubezpieczyciela pismem z dnia 6 sierpnia 2014 r., a zatem już po

złożeniu pozwu, na łączną kwotę 4.727,65 zł., na która składają się następujące kwoty cząstkowe: 27,35 zł, 27,79 zł - memotropil), 55 zł. (memotropil), 53,95 zł, 25,90 zł - biofenac), 14,06 zł, 53,95 zł, 53,95 zł - memotropil i metazydyna), 41,83 zł, 53,94 zł, 20,03 zł – tegretol i sulpiryd), 4 300 zł.

W kolejnych miesiącach powód poniósł następujące koszty związane z leczeniem, na które również przedstawił stosowne faktury 17,71 zł (biofenac), 66,56 zł (memotropil, metazydyna, tegretol i sulpiryd), 40,45 zł (tegretol i sulpiryd), 55,09 zł, 57,09 zł (memotropil i metazydyna), 53,95 zł, łącznie na kwotę 290,85 zł; 33,50 zł, 74,80 zł (memotropil, metazydyna i biofenac), 26,84 zł, 26,84 zł (sulpiryd i tegretol), łącznie na kwotę 161,98 zł.

Aktualnie u powoda rozpoznaje się stan po leczeniu zachowawczym urazu głowy ze stłuczeniem mózgu, stan po leczeniu chirurgicznym powierzchownego urazu szyi, stan po zaopatrzeniu chirurgicznym (szyciu) rany ciętej głowy-twarzy i okolicy potylicznej prawej, stan po leczeniu zachowawczym wieloodłamowego złamania podstawy czaszki i piramidy kości skroniowej z wystąpieniem niedosłuchu oraz stan po leczeniu zachowawczym złamania żeber 6 i 7 po stronie lewej i stan po leczeniu zachowawczym stłuczenia płuca lewego.

W związku z wypadkiem uszczerbek w zdrowiu powoda z zakresu chirurgii ogólnej oraz ortopedii wynosi 22 % , a składają się na niego:

- a) rana szarpana głowy i oszpecenia z tym związane (blizny) – 4 %,
- b) wieloodłamowe złamanie podstawy czaszki – 8 %;
- c) złamanie żeber – 5%;
- d) stłuczenie płuca lewego - 5%.

Aktualnie nie ma potrzeby przyjmowania przez powoda leków z zakresu chirurgii i ortopedii, nie wymaga on ortopedycznie kontroli lekarskiej oraz ze względu na obrażenia z zakresu chirurgii nie wymaga opieki osób trzecich. Leczenie chirurgiczne i ortopedycznie przebiegało prawidłowo i było skuteczne. Leczenie powoda zostało zakończone. U powoda nie stwierdzono zaburzeń chodu czy ograniczenia mobilności, które uniemożliwiłyby np. zdolność do pracy (w zakresie ortopedycznym).

Obecne dolegliwości neurologiczne powoda są związane przede wszystkim z uszkodzeniem nerwu twarzowego prawego i uszczerbek na zdrowiu związany z tym schorzeniem wynosi 30 %. Powód nie rokuje polepszenia stanu zdrowia po przebyłym wypadku, w zakresie uszkodzenia nerw twarzowego nie rokuje istotnej poprawy. Po przebyłym stłuczeniu mózgu ogniska pourazowe są utrwalone w lewym płacie czołowym i obu płatach skroniowych co potwierdzają kontrolne badania rezonansem magnetycznym głowy. Z uwagi na ciężkość przebytego urazu czaszkowo – mózgowego nie można wykluczyć w przyszłości padaczki pourazowej. Powód wymaga kontroli i leczenia neurologicznego oraz zażywania leków – nootropilu, divascanu, metazydyny. W wyniku występujących schorzeń neurologicznych będących następstwem wypadku, powód jest całkowicie niezdolny do pracy i ewentualny powrót do wykonywania zawodu spawacza jest wykluczony.

W badaniu otolaryngologicznym rozpoznano u powoda stan po złamaniu piramidy kości skroniowej prawej, pourazowy niedosłuch czuciowo – nerwowy ucha prawego, szumy uszne prawostronne, niedosłuch ucha lewego (niezwiązany jednak z wypadkiem), zaburzenia pourazowe węchu i smaku, niedowład wąskiej gałązki prawego nerwu twarzowego oraz blizny pourazowe w okolicy dolnego brzegu prawej małżowiny usznej. Uszczerbek w związku z niedosłuchem ucha prawego wynosi 20 %, a w związku z zaburzeniem węchu 5 %, łącznie 25%.

W związku z doznanymi obrażeniami z zakresu otolaryngologii, powód po powrocie do domu ze szpitala przez okres kilku miesięcy wymagał pomocy osób trzecich. Obecnie powód nie wymaga leczenia laryngologicznego, wymaga jedynie okresowej kontroli i stosowania aparatu słuchowego, rokowania są dobre- nie przewiduje się żadnych powikłań z zakresu otolaryngologii.

Najbardziej dolegliwe następstwa wypadku występujące u powoda J. G. są natury psychicznej. Zgodnie z przeprowadzoną opinią przez biegłego psychiatrę, istnieje związek przyczynowo skutkowy pomiędzy obecnym stanem psychicznym powoda a przebyłym wypadkiem. Powód cierpi na organiczne zaburzenia osobowości i zachowania. Zmiany organiczne są związane z przebyłym urazem czaszkowo-mózgowym i mają one negatywny wpływ na wyrażanie emocji, potrzeb i impulsów (występuje u niego encefalopatia ze zmianami charakterologicznymi). Obserwowana jest trwale zmniejszona wytrwałość w zakresie celowych działań zwłaszcza wymagających nakładu czasu oraz takich, za które gratyfikacja jest oddalona w czasie, zmienione zostało jego zachowanie emocjonalne – z łatwym przechodzeniem do stanu rozdrażnienia i krótkotrwałych wybuchów złości i agresji a w niektórych przypadkach dominuje obraz apatii, znaczne zmiany tempa i zborności wypowiedzi słownych z takimi objawami jak rozwlekłość, nadmierne włączanie, lepkość. Występują u niego także okresowo stany depresyjne, które wydają się reakcją wtórną do opisanych deficytów i niepełnosprawności oraz ograniczeń z nimi związanych.

W wyniku wypadku doszło do trwałego uszczerbku na zdrowiu powoda. Organiczne zaburzenia osobowości i zachowania prowadzą do uszczerbku na zdrowiu w wysokości ok. 60%. Proces leczenia psychiatrycznego nie uległ zakończeniu. W związku z prezentowanymi zaburzeniami zachowania wymaga się systematycznego leczenia psychiatrycznego oraz stałych wizyt lekarskich w celu oceny stanu zdrowia psychicznego i funkcjonowania oraz adekwatnej do stanu modyfikacji farmakoterapii. Rokowania w przypadku tych zaburzeń są niekorzystne – wynika to z trwałego uszkodzenia (...), możliwa jest progresja opisanych deficytów psychologicznych i zaburzeń zachowania, a tempo tych zmian może być szybsze niż u osoby w podobnym wieku. Stwierdzone zaburzenia osobowości z jednej strony powodują, że powód jest osobą wycofaną, bierną, która nie podejmuje własnej inicjatywy, z drugiej wraz z obniżeniem funkcji nadzorujących wzmaga się tendencja do nadmiernej reaktywności emocjonalnej. Powód jest osobą całkowicie i trwale niezdolną do pracy. Wymaga on stałych wizyt u lekarza psychiatry – raz na 3 miesiące. Winien on być także poddawany rehabilitacji neuropsychologicznej. J. G. w związku z występującymi u niego deficytami poznawczymi (pamięci, koncentracji, uwagi, rozumienia i myślenia) wymagał i wymaga do chwili obecnej pomocy w zakresie regularnego leczenia tj. przygotowania leków, zorganizowania wizyt lekarskich, jak również przy załatwianiu spraw urzędowych, formalnych, nadzoru przy codziennych czynnościach życiowych oraz stałej opieki. Zachodzi konieczność zażywania przez niego lekarstw, takich jak: suliryd, tegretol, cloranxen, metazydyna, memotropil, divascan, metocard, tulip, tritace.

Powód z zawodu jest spawaczem. Do chwili wypadku pracował w wyuczonym zawodzie w Zakładach (...) w P.. Jego miesięczne wynagrodzenie wynosiło ok. 3.600 zł, jednak średnie zarobki były zdecydowanie wyższe – powód jako wysoko wykwalifikowany spawacz często brał udział w dodatkowych wyjazdach organizowanych przez zakład pracy, podczas których jego wynagrodzenie dzienne wynosiło ok. 670-760 zł. W trakcie jednego wyjazdu powód był w stanie zarobić ok. 20.000 zł.

Po wypadku życie powoda uległo diametralnej zmianie. Z osoby aktywnej i pogodnej stał się człowiekiem osowiałym, rozdrażnionym, znerwicowanym i agresywnym. Obrażenia doznane w związku z wypadkiem negatywnie odbiły się na jego zdrowiu fizycznym oraz przede wszystkim psychicznym. Powód doznał paraliżu części twarzy, co powoduje, że niedowład stanowi ograniczenie w spożywaniu posiłków. Na skutek tego powód czuje skrępowanie podczas uczestniczenia w rodzinnych okolicznościach - niedowład ten powoduje wypadanie jedzenia czy picia z ust - sytuacja ta jest dla powoda krępująca, w związku z czym często rezygnuje on w aktywnym uczestniczeniu w spotkaniach rodzinnych czy towarzyskich. Powód stał się osobą bezradną, często gubi się przy wykonywaniu prostych czynności, ma problem z pamięcią, wymaga ciągłego nadzoru i opieki (np. mimo powierzania mu do wykonania zadań w trakcie zatraca ich sens). Powód w znacznym stopniu zatricił smak i powonienie, utracił możliwość realizowania swojej pasji w postaci gotowania albowiem utracił on możliwość przygotowywania nawet najprostszycy dań. Powód musi być stale kontrolowany przez najbliższych w związku z najbardziej prozaicznymi czynnościami – np. czy założył czystą odzież lub bieliznę. Przed wypadkiem rodzina powoda zawsze mogła liczyć na jego wsparcie, opiekował się on córką w czasie jej choroby nowotworowej, był dla niej wsparciem także wtedy, kiedy spodziewała się dziecka. Był to człowiek przedsiębiorczy, kontaktowy. Wybudował dom, poza zatrudnieniem w Zakładach (...) dorabiał sobie podczas wyjazdów zagranicznych. Był bardzo mocno związany z rodziną, i choć praca w jego życiu odgrywała ważną rolę, to

potrafił znaleźć czas aby wyjechać z żoną na wakacje. W sierpniu 2013 r. przypadała 30 rocznica ślubu powoda i jego żony. Planował on w związku z tym zabrać żonę na jakichś wyjazd, czego jednak nie udało się zrealizować z uwagi na stan zdrowia.

Apelację od powyższego wyroku w pkt 5 i 7 wniósł powód w zakresie oddalenia powództwa o zadośćuczynienia co do kwoty 51.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwu.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuci:

1) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnej oceny zebranego materiału dowodowego i przyjęcie, że kwota 250.000 zł zadośćuczynienia jest adekwatna do krzywdy jaką powód poniósł w związku z wypadkiem z dnia 29 listopada 2012 r. i zasądzenie od pozwanego 100.000 zł, obok kwoty już wypłaconej w wysokości 150.000 zł,

2) naruszenie art. 445 § 1 k.c. poprzez przyjęcie, że kwota 250.000 zł zadośćuczynienia jest adekwatna do krzywdy jaką powód poniósł w związku z wypadkiem z dnia 29 listopada 2012 r. i zasądzenie od pozwanego 100.000 zł, obok kwoty już wypłaconej w wysokości 150.000 zł.

W oparciu o powyższe zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez uwzględnienie powództwa co do kwoty 51.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwu oraz zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania w obu instancjach.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym wg. norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu zważył, co następuje.

Apelacja w przeważającej części zasługiwała na uwzględnienie. Sąd odwoławczy podziela przy tym ustalenia faktyczne sądu I instancji i tym samym przyjmuje jako własne. Niemniej trafne były co do zasady zarzuty odwoławcze wskazujące na zaniżoną kwotę zadośćuczynienia przyznaną przez sąd I instancji.

Podniesione zarzuty odwoławcze zasługiwały na uwzględnienie. Wypada w tym miejscu poczynić parę uwag ogólnych.

Przy tragicznych w skutkach wypadkach, zadośćuczynienie należy kwalifikować jako podstawowe świadczenie, którego celem jest kompensata powstałej krzywdy, tzn. szkody o charakterze niemajątkowym po stronie bezpośrednio poszkodowanego.

Z wyjątkowo bogatej linii orzecznictwa wynika, że najczęściej powtarzające się czynniki współkształtujące wysokość zadośćuczynienia to:

- stopień trwałego uszczerbku na zdrowiu;
- długotrwałość choroby, cierpienie, leczenia, rehabilitacji, bolesność zabiegów, dokonywane operacje, leczenie sanatoryjne, okres dochodzenia do względnej sprawności, przywrócenie prawidłowych funkcji organizmu;
- wiek poszkodowanego;
- płeć poszkodowanego;
- poczucie bezradności życiowej, niekorzystne widoki i możliwości poszkodowanego w przyszłości;
- stopa życiowa społeczeństwa polskiego.

Jak słusznie zauważył Sąd Apelacyjny w Lublinie, procentowo określany uszczerbek na zdrowiu ma jedynie charakter orientacyjny i pomocniczy, niewyznaczający wysokość zadośćuczynienia (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 11 lutego 2015 r. I ACa 735/14). Należy pamiętać, że chodzi zarówno o cierpienia fizyczne i psychiczne już

doznane, jak i te które wystąpią w przyszłości. Zadośćuczynienie ma bowiem charakter całościowy i powinno stanowić rekompensatę pieniężną za całą krzywdę doznaną przez poszkodowanego, stąd powinno stanowić realną wartość ekonomiczną, równoważąc – w przybliżony sposób – poniesioną krzywdę (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 6 marca 2014 r. I ACa 878/13). Stąd funkcja kompensacyjna powinna mieć istotne znaczenie dla ustalenia wysokości zadośćuczynienia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2011 r., I CSK 389/10).

Z zebranego materiału dowodowego wynikało, że obrażenia jakie doznał powód w wyniku wypadku przy pracy były rozległe, a przy tym wyjątkowo dolegliwe były cierpienia w płaszczyźnie fizycznej i psychicznej. Powód doznał bowiem urazu głowy ze stłuczeniem mózgu, urazu szyi z raną szarpaną, ranę szarpaną głowy (twarz i okolice potylicy), wielołamowe złamanie podstawy czaszki i piramidy kości skroniowej, złamanie dwóch żeber ze stłuczeniem płuca prawego. W pierwszym okresie po wypadku powód był nieprzytomny (opinia biegłego chirurga lek. med. A. B.).

Powód doznał też porażenia dolnej części nerwu twarzowego prawego, a cierpienia fizyczne w pierwszych 2 tygodniach były znacznego stopnia. Stan zdrowia powoda w tym zakresie nie rokuje istotnej poprawy (opinia biegłej neurologa lek. med. A. G.).

W wyniku wypadku przy pracy powód doznał znaczących uszkodzeń laryngologicznych, a mianowicie prawostronna głuchotę i ubytek słuchu w lewym uchu. Urazy jakie doznał powód manifestują się zaburzeniami i osłabieniem węchu i odczuwania smaku (opinia biegłej otolaryngolog dr n.med. J. Z.).

Powód doznał także wyjątkowo poważnych urazów natury psychicznej (60% uszczerbku na zdrowiu). Jak wynikało z opinii biegłego psychiatry Ł. M., u powoda rozpoznano ograniczone zaburzenia osobowości i zachowania, okresowo objawy depresyjne. Rokowania są niekorzystne. Opisane obrażenia powodują trwałą niezdolność do pracy.

Łączny uszczerbek na zdrowiu powoda wynosił, aż 137%. Przez długi okres powód przebywał w różnych szpitalach będąc poddawany także zabiegom operacyjnym, a potem rehabilitacyjnym. R., powód doznał w wyniku wypadku przy pracy w dniu 29 listopada 2012 r. rozlicznych uszkodzeń ciała, doznając znacznych cierpień fizycznych i psychicznych, a proces leczenia trwał długo. Powód obecnie nie jest zdolny do pracy. Pod brodą ma blizny. Rokowania ogólnie na przyszłość nie są korzystne. Tak więc powód utracił możliwość zarobkowania, a zarazem szczególnie z uwagi na obrażenia psychiczne nie może normalnie funkcjonować w życiu codziennym.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, a więc przede wszystkim stopień trwałego uszczerbku na zdrowiu, długotrwałość choroby, cierpienie, leczenia, rehabilitacji, bolesności zabiegów, dokonywane operacje, okres dochodzenia do względnej sprawności, wiek poszkodowanego, poczucie bezradności życiowej, niekorzystne rokowania na przyszłość, a także mając na uwadze kompensacyjną funkcję zadośćuczynienia należało uznać, że przyznana przez sąd I instancji wysokość zadośćuczynienia (100.000 zł) powinna zostać podwyższona o kwotę 50.000 zł. Tym samym łącznie - z kwotą wypłaconą już przez ubezpieczyciela (150.000 zł) - wysokość zadośćuczynienia wynosi 300.000 zł.

Z tego więc względu sąd odwoławczy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w pkt 1 poprzez podwyższenie zasądzonej już kwoty 100.000 zł do kwoty 150.000 zł. Tym samym, biorąc pod uwagę pierwotne żądanie, powód wygrał proces w 70%, a pozwany w 30%. W tym też stosunku należało koszty postępowania stosunkowo rozdzielić pomiędzy strony w oparciu o przepis z art. 100 k.p.c. (pkt 1 b wyroku). Szczegółowe rozliczenie tych kosztów dokona referendarz sądowy zgodnie z rozstrzygnięciem sądu I instancji.

W pozostałym zakresie, a więc ponad kwotę 50.000 zł apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu (art. 385 k.p.c.).

W pkt 3 wyroku Sąd Apelacyjny zasądził od pozwanego na rzecz powoda 6.600 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego na podstawie art. 98 k.p.c. i § 2 pkt 6 oraz § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych Na zasądzone koszty składają się: opłata sądowa od apelacji – 2.550 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika będącego radcą prawnym – 4.050 zł.

Piotr Górecki Jerzy Geisler Maciej Agaciński

--	--	--